

PROSAZOVÁNÍ NÁLEŽITÉ PÉČE V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV

ÚVODNÍ PŘÍRUČKA

SÉVERINE PICARD • PROGRESSIVE POLICIES

Spolufinancováno
Evropské unií

ÚVOD

Na národní i evropské úrovni se stále častěji objevují závazné právní předpisy týkající se náležitě péče v oblasti lidských práv. V reakci na to řada nadnárodních podniků zavádí nebo se připravuje na plnění povinností v oblasti náležitě péče v oblasti lidských práv. Přestože tyto pokyny vychází z regulatorního a politického vývoje, který se odehrává především v Evropě, jeho hlavním cílem je posílit moc a akceschopnost odborů v globálních dodavatelských řetězcích. To je obzvláště relevantní v zemích výroby – často mimo EU – kde jsou pracovníci právě těmi prvními, kdo nesou důsledky rizik v oblasti lidských práv a životního prostředí a kde jejich zkušenosti, úsilí při organizování a boje tvoří základ jakéhokoli smysluplného přístupu k náležitě péči.

IndustriALL Global a industriAll Europe vyvinuly společný dvouletý projekt, jehož cílem je posílit jejich členské organizace tak, aby se aktivně zapojovaly do procesů náležitě péče v oblasti lidských práv a formovaly je jako strategické nástroje na ochranu práv pracovníků. Projekt vychází z rizikově orientovaného přístupu k náležitě péči v oblasti lidských práv a zaměřuje se na tvorbu praktických pokynů k posílení kapacit odborů při identifikaci, posuzování a řešení rizik v oblasti lidských práv v nadnárodních podnicích a v globálních dodavatelských řetězcích. Podporuje zástupce odborů při přijímání opatření v různých fázích cyklu náležitě péče v oblasti lidských práv – od identifikace a určování priorit rizik až po prevenci, zmírňování a v případě potřeby přístup k nápravě – a zároveň reaguje na specifické rizikové profily a asymetrie moci v jednotlivých odvětvích.

Tyto pokyny by měly být čteny a používány jako nástroj na podporu silnější koordinace mezi odbory v zemích, kde se nachází sídlo společnosti, a odbory v zemích, kde se nachází výroba, a měly by pomáhat proměnit regulatorní páky na konkrétní zlepšení v praxi. Nepředpokládají jednotnou úroveň informovanosti či kapacit v otázkách náležitě péče v oblasti lidských práv napříč regiony, ale spíše si kladou za cíl sloužit jako vstupní bod, který lze přizpůsobovat, rozšiřovat a doplňovat o zkušenosti z jednotlivých odvětví a specifika jednotlivých zemí. Tato doporučení je třeba vnímat jako výchozí bod pro širší, dlouhodobé úsilí o budování odborových kapacit, solidarity a vlivu v globálních dodavatelských řetězcích.

Tato úvodní příručka je strukturována následovně:

- 1. Přehled náležitě péče v oblasti lidských práv**
- 2. Strategické důvody pro začlenění náležitě péče v oblasti lidských práv do odborových strategií**
- 3. Popis krok za krokem toho, co by měly odbory v plánu náležitě péče v oblasti lidských práv hledat**
- 4. Navrhované základní pilíře pro koordinaci zásahů odborů v rámci globálního hodnotového řetězce**

„Aby podnikatelské subjekty mohly identifikovat, předcházet, zmírňovat a zodpovídat za to, jak řeší své nepříznivé dopady na lidská práva, měly by provádět náležitou péči v oblasti lidských práv. Tento proces by měl zahrnovat posuzování skutečných a potenciálních dopadů na lidská práva, integraci a přijetí opatření na základě zjištění, sledování reakcí a informování o tom, jak jsou dopady řešeny.“

Zdroj: Obecné zásady OSN pro podnikání a lidská práva, zásada 17

1.

KONCEPT NÁLEŽITÉ PÉČE V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV VE ZKRATC

CO JE NÁLEŽITÁ PÉČE V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV?

Ve finanční terminologii označuje náležitá péče (due diligence) standard péče zaměřený na analýzu a zmírňování rizik před přijetím obchodního nebo investičního rozhodnutí. S vydáním Obecných zásad OSN pro podnikání a lidská práva v roce 2011 se objevila náležitá péče v oblasti lidských práv, která vyžaduje, aby podniky nejen posuzovaly ekonomická rizika, ale také vyšetřovaly a řešily potenciální porušování lidských práv související s jejich činností, dodavatelskými řetězci a obchodními vztahy. Cílem je předcházet a zmírňovat negativní dopady na zainteresované strany, jako jsou pracovníci, dodavatelé a místní komunity. Tento proces zahrnuje několik kroků – od formálního začlenění odpovědného obchodního chování do systémů řízení podnikových rizik až po podávání zpráv o tom, jak byla rizika řešena.

V rámci rámců náležitě péče v oblasti lidských práv mají mechanismy pro podávání stížností poskytovat přístup k nápravě v případě nepříznivých dopadů. Z pohledu odborů by však měly být mechanismy pro podávání stížností chápány jako poslední linie obrany v rámci cyklu náležitě péče v oblasti lidských práv. Účinná náležitá péče v oblasti lidských práv by měla upřednostňovat včasnou identifikaci rizik, prevenci a smysluplné zapojení odborů s cílem předvídat a řešit rizika již v raných fázích, a tím snižovat potřebu stížnostních řízení namísto přesouvání odpovědnosti na procesy založené na podávání stížností.

PROČ TO BYLO ZAVEDENO?

Náležitá péče v oblasti lidských práv si klade za cíl obnovit odpovědné obchodní chování na globálních trzích. Ačkoli se mnoho zemí zavázalo dodržovat mezinárodní standardy v oblasti lidských práv, jejich uplatňování je podkopáváno slabým vymáháním, autoritářskými režimy, nedostatečnými kapacitně a personálně zajištěnými inspekčními orgány a absencí robustních mechanismů dohledu, zejména v regionech, kde jsou nejvíce zapotřebí. Rostoucí složitost a konsolidace globálních hodnotových řetězců tyto slabiny ještě více odhalily. Globální ekonomice dominují velké podniky, které nakupují zboží a služby v různých jurisdikcích. Zatímco každá dceřiná společnost je vázána právními předpisy země, ve které působí, mateřská společnost uplatňuje globální strategii, kterou samotné vnitrostátní předpisy nedokážou pokrýt. Kvůli složitým skupinovým strukturám a dodavatelským vztahům tak mnoho nadnárodních podniků staví jednotlivé jurisdikce proti sobě a využívá jejich rozdílů, čímž minimalizuje tak daňová zatížení i právní odpovědnost, a to i ve vztahu ke svým dceřiným společnostem.

Tyto skutečnosti posílily obavy, že velké korporace mohou porušovat mezinárodní standardy lidských práv, aniž by za to nesly důsledky. V této souvislosti koncept odpovědného obchodního chování uznává, že nadnárodní podniky mají také jasnou odpovědnost za dodržování lidských práv, zatímco vnitrostátní vlády zůstávají primárními nositeli povinností podle lidskoprávního práva.

Odpovědné obchodní chování je chápáno jako očekávání, že podniky mohou sehrát významnou roli v přispívání k hospodářskému, environmentálnímu a sociálnímu pokroku, zejména pokud minimalizují nepříznivé dopady svých činností, dodavatelských řetězců a dalších obchodních vztahů.

Zdroj: OECD (2018), Pokyny OECD pro náležitou péči na podporu odpovědného obchodního chování

KDE HLEDAT ZPRÁVY O NÁLEŽITÉ PÉČI V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV?

Zprávy o náležitě péči v oblasti lidských práv mohou být rozsáhlé a vedení společností je často považuje za důvěrné. V mnoha případech není celý proces náležitě péče zveřejňován nebo je odborům zpřístupněn pouze částečně. V důsledku toho bývá často prvním zdrojem informací o postupech společnosti v oblasti náležitě péče v oblasti lidských práv její výroční nefinanční zpráva. **Ta je obvykle zveřejňována na webových stránkách společnosti v sekci pro investory nebo udržitelnost, ve zprávě o udržitelnosti nebo v rámci zprávy o správě a řízení společnosti.**

Nefinanční informace se týkají sociálních, environmentálních a lidskoprávních otázek. V Evropě jsou společnosti, na které se vztahuje směrnice o podávání zpráv podniků o udržitelnosti (CSRD)¹, povinny zveřejňovat informace, které odrážejí jednotlivé kroky náležitě péče v oblasti lidských práv.

Ačkoli jsou tyto zprávy cenným výchozím bodem, je třeba je číst kriticky. Další zdroje – jako jsou přímé dotazy na vedení společnosti a nezávislá hodnocení vedená pracovníky – jsou nezbytné k získání úplného obrazu o postupech společnosti v oblasti náležitě péče. Orientační seznam otázek, které lze klást vrcholovému vedení, naleznete v rámečku 1.

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2464 ze dne 14. prosince 2022, kterou se mění nařízení (EU) č. 537/2014, směrnice 2004/109/ES, směrnice 2006/43/ES a směrnice 2013/34/EU, pokud jde o podávání zpráv podniků o udržitelnosti

2.

CO MŮŽE NÁLEŽITÁ PÉČE V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV PŘINĚST STRATEGIÍM ODBORŮ

Obrázek 1: SWOT analýza pracovněprávních aspektů náležitě péče v oblasti lidských práv

Náležitá péče v oblasti lidských práv je krokem k zastavení závodů ke dnu² a k prosazování důstojné práce. Za účasti odborových svazů může náležitá péče v oblasti lidských práv zvyšovat pracovní standardy v globálních hodnotových řetězcích tam, kde je ochrana pracovníků nedostatečná. V roce 2025 Mezinárodní konfederace odborových svazů (ITUC) informovala o zhoršující se situaci pracovníků a odborů ve třech z pěti globálních regionů, přičemž Evropa a Amerika zaznamenaly nejhorší výsledky od zavedení indexu v roce 2014³.

Náležitá péče v oblasti lidských práv je operační rámec, který umožňuje na úrovni společnosti vyjednávat opatření přizpůsobená konkrétním podmínkám. Odbory v zemích s vysokými pracovními standardy mohou tlačit na zlepšení práv jinde, zejména proto, že mnoho nadnárodních podniků má sídlo v Evropě.

Náležitá péče v oblasti lidských práv může také posílit strategie odborových svazů. Mnozí zástupci pracovníků, například členové evropských rad zaměstnanců (ERZ), se ve své každodenní praxi potýká s obtížemi při získávání včasných a užitečných informací. Povinnosti v oblasti náležitě péče v oblasti lidských práv mohou tato práva posílit. Zejména mapování rizik, které je klíčovou součástí náležitě péče v oblasti lidských práv, může zpřístupnit více údajů o podnikových činnostech, partnerech a pracovní síle.

Náležitá péče v oblasti lidských práv však není všelékem. Výsledky nejsou vždy dostatečně silné, aby zastavily porušování práv tam, kde je nejdůležitější. Bez silného zapojení odborů mohou zákony selhat a sociální dialog se může oslabit, pokud společnosti nahradí skutečné konzultace jednoduchými průzkumy nebo audity. Aby se tomu zabránilo, měly by odbory a zástupci pracovníků posílit své porozumění náležitě péči v oblasti lidských práv a aktivně se podílet na utváření těchto procesů.

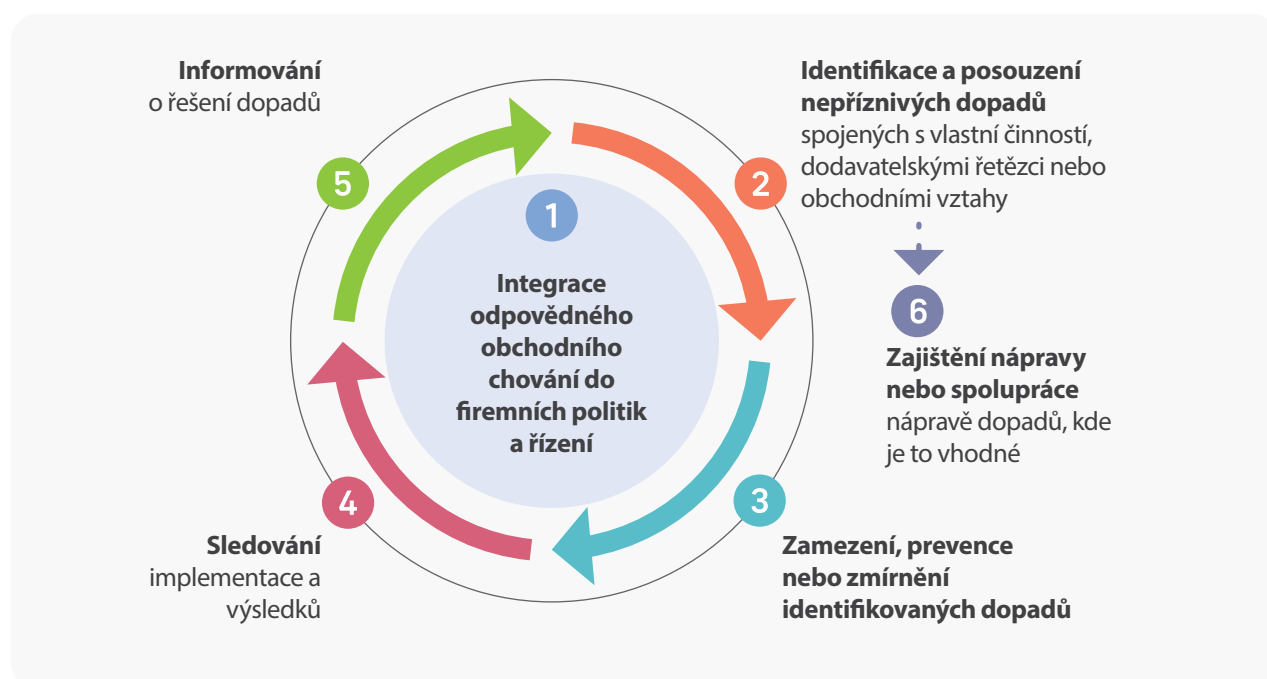
2 Pozn. překladatele: původní anglický výraz „race to the bottom“, tedy doslova závod ke dnu, se v tomto kontextu vztahuje k tlaku na snižování pracovních standardů

3 [Globální index práv – Mezinárodní konfederace odborových svazů](#) (odkaz v angličtině)

3. NA CO SE ZAMĚŘIT V PROCESECH NÁLEŽITÉ PÉČE V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV

Tato část poskytuje odborům podrobný postup, jak se mohou účinně zapojit do podnikových procesů náležitě péče v oblasti lidských práv. Hlavním cílem je vyjednání robustní ochrany v celém hodnotovém řetězci. Tyto pokyny vychází ze šesti kroků doporučení OECD, které jsou všeobecně uznávány jako hlavní kroky úplného procesu náležitě péče v oblasti lidských práv.

Obrázek 2: Proces náležitě péče a podpůrná opatření

1. ZAČLENĚNÍ ODPOVĚDNÉHO OBCHODNÍHO CHOVÁNÍ DO POLITIK A SYSTÉMŮ ŘÍZENÍ PODNIKŮ

Tento krok vyžaduje, aby nadnárodní podniky přijaly politiky a procesy, které vyjadřují jejich závazek k odpovědnému obchodnímu chování a stanovují plány pro zavádění náležitě péče v oblasti lidských práv.

Na co by se měly odbory zaměřit:

- ✓ Trvalé zapojení zástupců pracovníků do procesů náležitě péče v oblasti lidských práv
- ✓ Zapojení vrcholového vedení s rozhodovací pravomocí

Varovné signály:

- ▶ Fóra vybraná vedením jako náhrada za konzultace s odbory (např. průzkumy mezi zaměstnanci, „chaty“ s generálním ředitelem)

Obrázek 3: Metoda konzultací – příklad špatné praxe

Specific assessment procedures with regard to human rights and fundamental freedoms:

- **“Chats with CEO” and focus groups** are organized and conducted at each site by local management (i.e. in the Philippines, Colombia, etc.);
- **Employee Satisfaction Survey**
- **HR Assessments:** when the Group identifies a decrease in employee satisfaction or in overall performance;
- **Security & Compliance Audits:** the Group has established an internal compliance audit function.

2. IDENTIFIKACE A POSUZOVÁNÍ NEPŘÍZNIVÝCH DOPADŮ

Tento krok vyžaduje, aby společnost zmapovala své podnikové činnosti, stejně jako činnosti svých hlavních dodavatelů, aby mohla posoudit povahu a rozsah rizik pro lidská práva a práva pracovníků.

Na co by se měly odbory zaměřit:

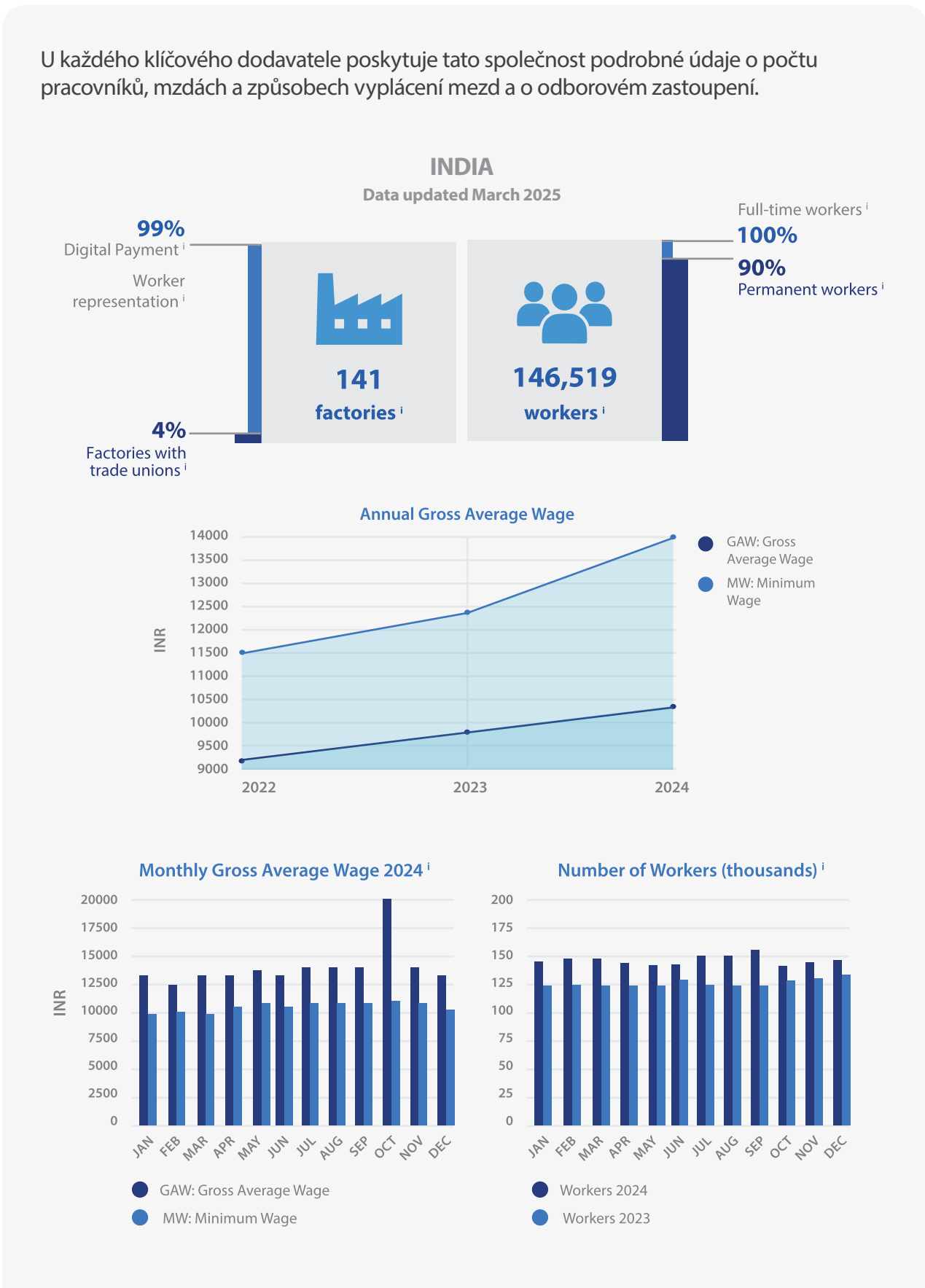
- ✓ Transparentnost celého globálního hodnotového řetězce
To zahrnuje rozdělení zaměstnanosti podle jednotlivých zemí (v EU i mimo ni). Mapování by mělo zahrnovat vlastní činnosti, dodavatele i obchodní partnery.
- ✓ Posuzování rizik pro práva odborů
- ✓ Identifikace vysoce rizikových situací pro pracovníky
Odbory musí z poskytnutých informací vyvodit rizika identifikovaná společností a porovnat je s vlastními zkušenostmi. To může být složité, zejména pokud jsou informace rozsáhlé nebo je počet provozů vysoký. Naše odvětvové sady nástrojů nabízejí vodítka pro situace, které si zasluhují zvláštní pozornost.

Varovné signály:

- ▶ Absence členění podle jednotlivých zemí nebo zaměstnanosti.
- ▶ Rizika pro práva pracovníků jsou bagatelizována nebo předčasně vyloučena
- ▶ Přílišná závislost na sociálních auditech bez zapojení odborů

Obrázek 4: Příklady mapování rizik

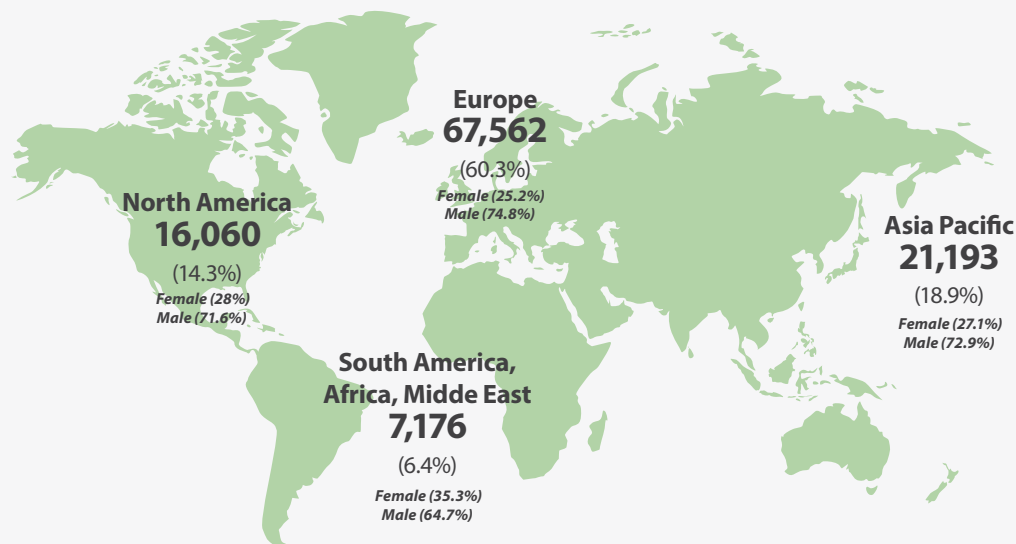
U každého klíčového dodavatele poskytuje tato společnost podrobné údaje o počtu pracovníků, mzdách a způsobech vyplácení mezd a o odborovém zastoupení.

Tato společnost uvádí celkový počet zaměstnanců ve vlastních provozech. Nejsou poskytovány žádné údaje o zaměstnanosti v dodavatelském řetězci. Odbory budou muset jako nezbytný první krok požadovat rozdělení zaměstnanosti, aby bylo možné posoudit rozsah a závažnost rizik pro práva pracovníků.

Group employees by region

(Total: 111,991, of which 26.7% women, as of December 31, 2023)

Stanovení priorit rizik – významnost vs. závažnost

Vzhledem k řadě rizik stanoví nadnárodní podnik určité priority. V tomto procesu je důležité, aby odbory zajistily, že základní práva pracovníků budou mít vysokou prioritu. Je třeba jasně rozlišovat mezi významností a závažností.

Analýza významnosti identifikuje témata, která jsou relevantní pro zainteresované strany společnosti. Společnost identifikuje interní a externí zainteresované strany (např. investory, akcionáře, pracovníky) a žádá je, aby témata seřadili podle vlastních priorit. Vedení může požádat ERZ, aby se podílely na posuzování významnosti, obvykle však spolu s dalšími zainteresovanými stranami. Podle právních předpisů EU je posuzování významnosti zákonnou povinností.

Nadnárodní podniky musí:

- Identifikovat a posoudit rizika, dopady a příležitosti v oblasti udržitelnosti
- Dokumentovat a zveřejňovat způsob posouzení významnosti, včetně metodik a zapojení zainteresovaných stran
- Podávat zprávy o všech významných tématech ve svých zprávách o udržitelnosti v souladu s Evropskými standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (ESRS)

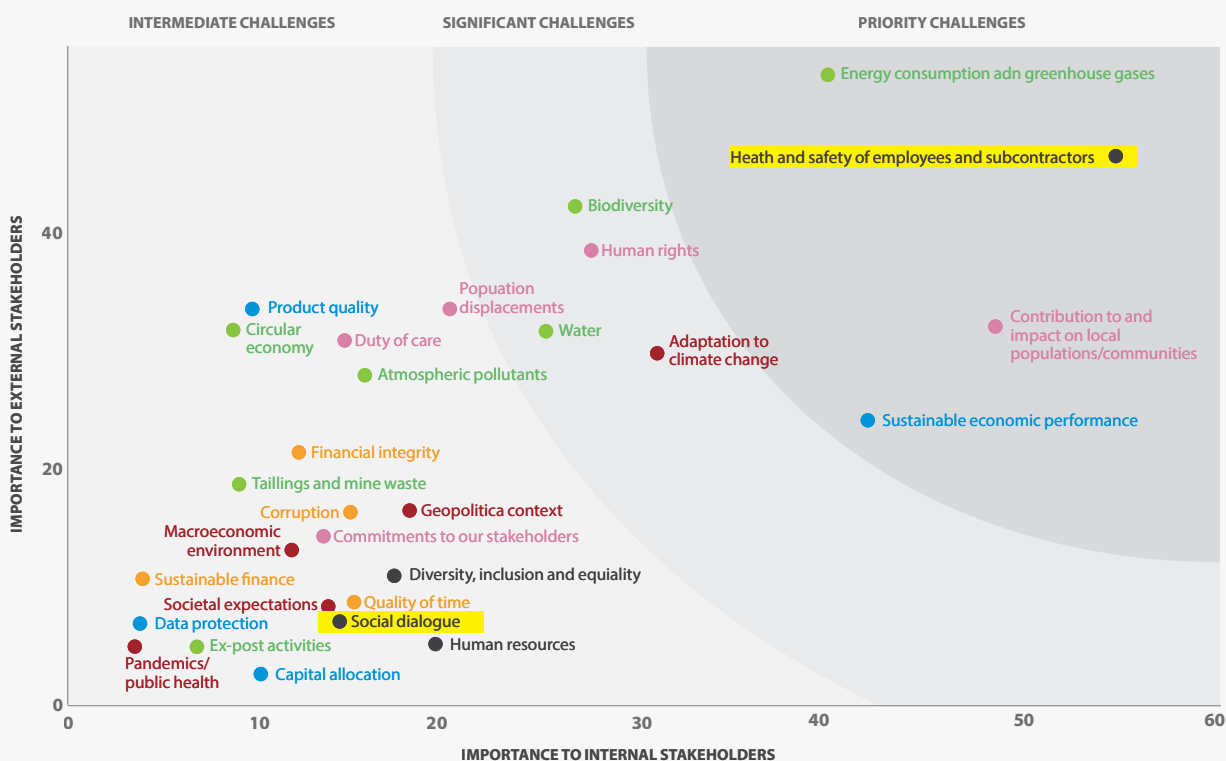
Závažnost se týká rizik, která jsou trvale důležitá. Závažná lidská práva jsou ta, která vynikají, neboť jsou v rámci činností společnosti vždy vystavena riziku nejzávažnějších negativních dopadů.

Obrázek 5: Příklady matice naléhavosti a závažnosti

Tato společnost se zavazuje vždy posuzovat rizika nucené práce, moderního otroctví, svobody sdružování a kolektivního vyjednávání v dodavatelském řetězci. Tato rizika však nejsou ve vlastních provozech považována za závažná. Naopak rizika diskriminace, obtěžování a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou posuzována v celém hodnotovém řetězci (včetně vlastních provozů).

SALIENT HUMAN RIGHTS RISK	EMPLOYEES	EMPLOYEES WORKING FOR OUR SUPPLIERS	PEOPLE IN OUR LOCAL COMMUNITIES
Forced labor, modern slavery and child labor abuse		●	
Discrimination and harassment	●	●	●
Freedom of association and collective bargaining		●	
Decent working conditions		●	
Health and safety	●	●	●
Access to information and participation in dialogue		●	●
Land rights and resettlement			●
Vulnerable individuals and groups	●	●	●

V tomto posouzení významnosti jsou rizika pro bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců považována za velmi důležitá jak interními, tak externími zainteresovanými stranami. Naproti tomu rizika související se sociálním dialogem jsou vnímána jako méně důležitá. V důsledku toho je pravděpodobné, že posuzování odborových práv nebude v procesu náležitě péče v oblasti lidských práv prioritou. Odbory by měly zajistit, aby v následujících iteracích byl sociální dialog situován co nejlíže pravému hornímu kvadrantu.

3. ZASTAVENÍ, PREVENCE NEBO ZMÍRŇOVÁNÍ NEPŘÍZNIVÝCH DOPADŮ

Na základě identifikovaných rizik je společnost povinna zastavit činnosti, které vedou k porušování lidských práv. Měla by rovněž vypracovat plán, jak předcházet budoucím potenciálním dopadům nebo je alespoň zmírňovat.

Na co by se měly odbory zaměřit:

- ✓ Závazek k dodržování odborových práv

Podniková politika by měla uznávat a podporovat právo na kolektivní vyjednávání a svobodu sdružování. Tato politika by měla platit jak pro vlastní činnosti společnosti, tak pro globální hodnotový řetězec. Důležité je, aby se jednalo o samostatný závazek odkazující na mezinárodní standardy, nikoli o závazek podmíněný vnitrostátními právními předpisy země, ve které společnost působí.

- ✓ Konkrétní opatření reagující na identifikovaná rizika

Odbory nejlépe vědí, co je nezbytné k ochraně pracovníků, a měly by se snažit vyjednat s vedením některá z těchto opatření. Lze uvažovat o celé řadě opatření, od vyjednávání kodexů chování pro dodavatele až po přezkum outsourcingu tam, kde vytváří nevladatelná rizika, nebo o odprodej investic ve vysoce rizikových zemích, kde nelze rizika zmírnit.

Naše odvětvové sady nástrojů poskytují příklady jako zdroj inspirace.

Varovné signály:

- ▶ Společnost se odvolává na místní právní předpisy jako na referenční rámec a jednoznačně se nezavazuje k dodržování základních úmluv MOP
- ▶ Akční plány spočívající pouze v certifikacích, označeních nebo průzkumech
- ▶ Závazky bez časového harmonogramu nebo měřitelných výsledků
- ▶ Akční plán, který nereaguje na rizika identifikovaná v rámci mapování

4. SLEDOVÁNÍ ZAVÁDĚNÍ A VÝSLEDKŮ

Monitorování náležitě péče v oblasti lidských práv je důležité, aby bylo zajištěno, že budou závazky společnosti plněny a že se z případných nedostatků vyvodí poučení.

Na co by se měly odbory zaměřit:

- ✓ Trvalé monitorování

Náležitá péče v oblasti lidských práv není jednorázová záležitost

- ✓ Objektivní ukazatele

V závislosti na rizicích mohou relevantní ukazatele zahrnovat například:

- *Změny v činnostech ve vysoce rizikových zemích*
- *Míra pokrytí kolektivními smlouvami (na globální i národní úrovni)*
- *Četnost zasedání výborů pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci*
- *Fluktuaci zaměstnanců a míru pracovních úrazů*

Varovné signály:

- ▶ Spoléhání se na sebehodnocení bez nezávislého ověření a objektivních ukazatelů
- ▶ Nezapojení odborů do posuzování stavu práv pracovníků

Obrázek 6: Příklad ukazatelů udržitelnosti

Ačkoli tato společnost vykazuje za poslední tři roky pokles počtu zaměstnanců, počet smrtelných úrazů se více než zdvojnásobil. Ve srovnání s vlastními provozy se počet smrtelných úrazů v dodavatelském řetězci jeví překvapivě nižší, vzhledem k počtu zapojených dodavatelů. V důsledku toho by mohly odbory při svém zapojení upřednostnit rizika v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví. Zároveň by měly od vedení požadovat další informace o metodice používané k měření smrtelných úrazů v dodavatelském řetězci.

METRIC	UNIT	2021	2022	2023
1. Safe, healthy, quality working lives for our people				
Number of employees (total)	number	157,909	154,352	126,756
Number of contractors (total)	number	36,454	33,227	25,867
Fatalities (total)*	number	29	22	61
Fatalities (steel)	number	16	13	6
Fatalities (mining)	number	13	9	55
Fatalities (own personnel)	number	21	14	56
Fatalities (contractors)	number	8	8	5
Fatality rate (steel)	per million hours worked	0.04	0.04	0.02
Fatality rate (mining)	per million hours worked	0.21	0.15	0.81

5. SDĚLOVÁNÍ INFORMACÍ O TOM, JAK JSOU DOPADY ŘEŠENY

Od společností se očekává, že budou informovat o tom, jak řeší rizika v oblasti lidských práv, často prostřednictvím veřejně dostupných prohlášení. Výroční zprávy proto mohou představovat výchozí bod pro posuzování náležité péče v oblasti lidských práv. Nenahrazují však cílené poskytování informací a konzultací s odbory. V ideálním případě by odbory měly obdržet plán náležité péče v oblasti lidských práv společnosti přímo.

6. NÁPRAVA

Pokud dojde k nepříznivému dopadu na lidská práva, měla by být zajištěna odpovídající náprava. Mechanismy pro podávání stížností jsou klíčovým prvkem náležité péče v oblasti lidských práv.

Na co by se měly odbory zaměřit:

- ✓ Účinný přístup pracovníků k mechanismům pro podávání stížností

- ✓ Nezávislý a účinný postup

Vyšetřování stížností musí být nezávislé na vedení a musí se ho účastnit odbory.

- ✓ Doložení nápravných opatření

Přestože je třeba respektovat anonymitu stížností, je důležité shromažďovat údaje, které budou použity v krocích 4 a 5 uvedených výše. Četnost stížností může skutečně představovat objektivní ukazatel pokroku, nebo naopak signalizovat narůstající zdroj obav.

- ✓ Jasně stanovené eskalační postupy od místních mechanismů pro podávání stížností ke globálním kontrolním strukturám

Varovné signály:

- ▶ Vyloučení odborového zastoupení z mechanismů pro podávání stížností
- ▶ Mechanismy, které nejsou nezávislé na vedení společnosti

4.

KDO CO DĚLÁ? NEZBYTNÁ KOORDINACE ZÁSAHŮ ODBORŮ V RÁMCI GLOBÁLNÍCH HODNOTOVÝCH ŘETĚZCŮ

Hlavní výzva pro odbory spočívá v tom, jak zajistit účinnou koordinaci zásahů v celém globálním hodnotovém řetězci. Taková koordinace je nezbytná k tomu, aby bylo možné:

- ✓ Shromažďovat informace o stavu ochrany pracovníků ve všech částech rozšířeného hodnotového řetězce
- ✓ Uplatňovat nadnárodní solidaritu v praxi a umožnit eskalaci místních porušení na úroveň, kde mohou odbory uplatnit skutečný vliv
- ✓ Sledovat pokrok a v této souvislosti poskytovat objektivní ukazatele

Proto by měly být zavedeny procesy, které zohledňují blízkost problému a potenciální možnosti vlivu. To může mít zejména dvě podoby: rozvoj mechanismů pro účinné řešení stížností a posílení zapojení odborů do procesů náležitě péče v oblasti lidských práv na všech úrovních.

1. ÚČINNÉ MECHANISMY PRO PODÁVÁNÍ STÍŽNOSTÍ

Řešení stížností účinným způsobem, jak identifikovat a efektivně řešit rizika pro práva pracovníků. Za tímto účelem je vhodné, aby IndustriALL Global Union **vypracovala pokyny nebo vzor pro globální rámcové dohody či memoranda o porozumění, které institucionálně zakotví zapojení odborů do mechanismů pro podávání stížností a souvisejícího monitorování.**

Klíčové základní pilíře takového procesu lze shrnout následovně:

Globální rámcová dohoda společnosti TKE41 stanoví podrobný postup pro vyřizování stížností v rámci vlastních činností i dodavatelského řetězce. Představuje zajímavý příklad mechanismu pro podávání stížností, který zajišťuje systematické vyšetřování porušení klíčových zásad globální rámcové dohody – včetně dětské a nucené práce, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, odborových práv, diskriminace, pracovní doby a odměňování.

Dohoda stanoví eskalační postup: pokud nelze problém vyřešit na místní úrovni, je postoupen ústředí společnosti. Odbory jsou plně zapojeny v každé fázi – od místních zástupců až po mezinárodní výbor složený ze zástupců skupiny, evropských rad zaměstnanců, národních federací, IndustriALL Global Union a dalších relevantních účastníků.

2. ÚLOHA ZÁSTUPCŮ PRACOVNÍKŮ NA ÚROVNI SPRÁVNÍCH ORGÁNŮ

Zástupci pracovníků na úrovni správních orgánů mají přístup ke klíčovým informacím o strategickém směřování společnosti, včetně nakupování zboží a služeb. Zároveň zaujímají privilegované postavení, které jim umožňuje eskalovat pracovní otázky přímo k ředitelům a akcionářům společnosti. Jejich zapojení tak překlenuje propast mezi provozní realitou a dohledem nad společností, což z nich činí klíčové aktéry při prosazování odpovědnosti a ochraně práv pracovníků.

Zástupci pracovníků na úrovni správních orgánů by měli:

- **Zajišťovat pravidelný tok informací** směrem k ostatním orgánům zastupujícím pracovníky o strategiích dodavatelského řetězce, a tím pomáhat odborům zdokonalovat a posilovat jejich strategie náležitě péče v oblasti lidských práv
- **Zajišťovat včasné projednání a řešení konfliktů** vznesených prostřednictvím mechanismů pro podávání stížností

3. ÚLOHA ODBORŮ V SÍDLECH SPOLEČNOSTÍ

Náležitá péče v oblasti lidských práv by měla být začleněna do běžných pravomocí odborů zastupujících pracovníky v sídlech nadnárodních podniků. To je nezbytné pro omezení rizik „social washingu“ a k zajištění smysluplného dopadu. Zároveň to může významně posílit stávající pravomoci odborů, zejména pokud jde o přístup k informacím o podnikových činnostech.

Za tímto účelem mohou odbory využívat **evropské rady zaměstnanců a další orgány zastupující pracovníky jako nástroj k institucionálnímu zakotvení svého zapojení do procesů náležitě péče v oblasti lidských práv**. To může zahrnovat například zařazení náležitě péče v oblasti lidských práv jako stálého bodu jejich programu nebo zřízení stálého výboru odpovědného za náležitou péči v oblasti lidských práv. Tento výbor může zvážit zapojení odborových zástupců od hlavních dodavatelů.

Rovněž se doporučuje, aby odbory v sídlech společností jmenovaly jednoho nebo více specializovaných pracovníků odpovědných za náležitou péči v oblasti lidských práv.

---

4 Tuto dohodu lze najít v různých jazykových verzích na této stránce industrialall-union.org (odkaz v angličtině).

Rámeček 1: Orientační seznam otázek určených pro vedení v sídle společnosti

- Rozčleněné informace o zaměstnanosti ve vlastních činnostech společnosti a v jejím globálním hodnotovém řetězci
- Seznam dodavatelů a klíčových obchodních partnerů, včetně údajů o zaměstnanosti podle zemí
- Mapování rizik, které zahrnuje:
  - Země, povolání a odhadovaný počet dotčených pracovníků
  - Povahu a četnost identifikovaných porušení
- Podrobnosti akčního plánu, včetně:
  - Přijatých nebo plánovaných opatření
  - Časových harmonogramů a přidělených odpovědností
  - Objektivních ukazatelů pro měření pokroku v čase
  - Souhrnných údajů o stížnostech a způsobu jejich řešení

4. OHA ODBORŮ V NÁRODNÍCH PROVOZECH

V rámci národních činností nadnárodních podniků mají odbory dobré předpoklady pro spolupráci s odbory v sídlech společností, včetně evropských rad zaměstnanců, a ke sdílení informací o stavu práv pracovníků napříč činnostmi společnosti. Tato výměna pomáhá zajistit soudržnost mezi národní realitou a globálními závazky společnosti v oblasti lidských práv.

Zásadní je, aby odbory na národní úrovni rovněž přispívaly do podnikových mechanismů pro podávání stížností a pomáhaly identifikovat a řešit systémová rizika porušování práv pracovníků.

5. ÚLOHA ODBORŮ ZASTUPJÍCÍCH PRACOVNÍKY V DODAVATELSKÉM ŘETĚZCI

Dobře fungující mechanismus pro podávání stížností začíná u odborů zastupujících pracovníky v celém dodavatelském řetězci a **poskytujícími komplexní informace o porušování práv pracovníků na příslušných pracovištích**. Pouze při zvýšení počtu stížností lze identifikovat systémové problémy a řešit je prostřednictvím odpovídající eskalace.

To vyžaduje, aby odbory v dodavatelském řetězci nejprve identifikovaly vhodný kanál mechanismu pro podávání stížností u hlavních zákaznických společností.

V případě potřeby mohou IndustriALL Global Union a industriAll Europe poskytnout nezbytné pokyny a podporu, aby odborům pomohly se v těchto procesech účinně orientovat. Další podrobnosti jsou uvedeny v pokynech pro jednotlivá odvětví.

